

ปฏิกิริยาสะท้อนกลับของกลุ่มสุดโต่งต่อการ ขยายตัวทางพื้นที่และอำนาจ ในการส่งเสียง ของผู้หญิงมุสลิม บนพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์

The backlash of the extremist group to the expansion
of space and power of Muslim women’s voice
on the social media platforms¹

ดารานี ทองศิริ
Daranee Thongsiri²

นักวิจัยอิสระ
Researcher

Received: 17th February 2023

Revised: 12th June 2023

Accepted: 14th June 2023

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยย่อยภายใต้โครงการ “การเกลียดชังผู้หญิงภายใต้สังคมมุสลิม
ในไทย” สนับสนุนโดย ศูนย์ความเป็นเลิศด้านผู้หญิงและความมั่นคงทางสังคม มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

² ติดต่อผู้เขียนได้ที่อีเมล daraneeethongsiri@gmail.com

Abstract

This research article aims to analyze the form of the backlash by the extremist group and its impact on Muslim women after the backlash arose. Social media platform is the main site of the research. The concept of misogyny will be used for the content analysis of this research, including the online interview of women Muslims. According to the study of the phenomena on social media platforms that occurred in recent years, it is found that Muslim women use social media to speak out on various issues such as gender equality, sexual diversity, social and political issues, and religious issues through social media platforms such as Facebook, Twitter, and Clubhouse including giving interviews on social media platforms. The result of speaking out is a backlash from the Muslim extremist group that comes from the different social locations and status quo whether the internet user or the religious leader. The backlash revealed various forms of derogation and the attempt to silence Muslim women's voices by using the negative interpretation of the religious text or using gender bias perspective against Muslim women who speak out online, including taking a discourse of the idea such as "Western Values", "Western Feminism", and "Liberalism".

Keywords: Feminism, Online Misogyny, Islam

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มุ่งศึกษาวิเคราะห์รูปแบบของปฏิริยาสะท้อนกลับ และผลกระทบที่มีต่อผู้หญิงมุสลิม โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาจากแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ในฐานะสนามหลักในการวิจัย วิเคราะห์ผ่านแนวคิดเรื่องการเกลียดชังผู้หญิง และใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกทางออนไลน์กับกลุ่มผู้หญิงมุสลิมที่ได้รับผลกระทบปฏิริยาสะท้อนกลับดังกล่าวจากการศึกษาปรากฏการณ์ทางสื่อสังคมออนไลน์ที่เกิดขึ้นในช่วงสองปีที่ผ่านมา พบว่ามีการเคลื่อนไหวของผู้หญิงมุสลิมในการแสดงความเห็นทางการเมืองในหลากหลายประเด็น เช่น ประเด็นความเท่าเทียมทางเพศ ความหลากหลายทางเพศ ประเด็นการเมืองการปกครอง ประเด็นทางศาสนา โดยใช้พื้นที่สาธารณะในแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) ทวิตเตอร์ (Twitter) คลับเฮ้าส์ (Clubhouse) รวมไปถึงการให้สัมภาษณ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ผลลัพธ์ของการออกมาส่งเสียงของผู้หญิงมุสลิมกลุ่มนี้ คือ ปฏิริยาสะท้อนกลับจากกลุ่มมุสลิมสุดโต่งที่มาจากหลากหลายพื้นที่และสถานะทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นผู้ใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ทั่วไปหรือนักวิชาการศาสนา ปฏิริยาสะท้อนกลับนั้นเผยให้เห็นรูปแบบของการลดทอนคุณค่าและการพยายามปิดกั้นเสียงของผู้หญิงมุสลิม ที่ออกมาพูดเรื่องความเท่าเทียมทางเพศ ความหลากหลายทางเพศ และประเด็นปัญหาทางศาสนาอื่น ๆ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ทั้งการตีความหลักการศึกษาในเชิงลบหรือการใช้เรื่องเพศภาวะโจมตีผู้หญิงมุสลิมที่ออกมาแสดงความคิดเห็น รวมไปถึงการนำวาทกรรม “ค่านิยมตะวันตก” “แนวคิดสตรีนิยมแบบตะวันตก” “ลัทธิเสรีนิยม” มาใช้

คำสำคัญ: สตรีนิยม ความเกลียดชังผู้หญิงออนไลน์ อิสลาม

บทนำ

ปัจจุบันพื้นที่อินเทอร์เน็ตหรือโลกออนไลน์ถูกใช้เป็นที่ในการแสดงความคิดเห็น การนำเสนอเรื่องเล่า ข้อมูล ชุดความคิดต่าง ๆ ผ่านแพลตฟอร์มของผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็นแพลตฟอร์ม เฟซบุ๊ก (Facebook) , ทวิตเตอร์ (Twitter) , ยูทิวบ์ (YouTube) , คลับเฮ้าส์ (Clubhouse) หรือแพลตฟอร์มอื่น ๆ ที่ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตสามารถเข้าถึงได้ โลกออนไลน์กลายเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ในการแสดงออกของผู้คนในสังคม ซึ่งรวมถึงผู้คนในสังคมมุสลิมด้วยเช่นเดียวกัน หนึ่งในปรากฏการณ์ที่อาจสะท้อนให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและความคิดของผู้คนในสังคมมุสลิม คือปรากฏการณ์การใช้พื้นที่อินเทอร์เน็ตในการแสดงความคิดเห็นในประเด็นสิทธิสตรี สังคมการเมือง วัฒนธรรมในด้านต่าง ๆ โดยผู้หญิงมุสลิม ซึ่งมักเป็นกลุ่มคนที่ถูกนำเสนอภาพของการถูกกดขี่จากระบบชายเป็นใหญ่ และไม่ได้มีพื้นที่ในการแสดงความคิดเห็นมากเท่ากับผู้ชายมุสลิม แต่ในขณะที่อินเทอร์เน็ตเปิดพื้นที่ที่เอื้อให้ผู้หญิงมุสลิมสามารถแสดงความคิดเห็นของตนเองบนโลกออนไลน์ได้มากขึ้น ปรากฏการณ์ที่เป็นปฏิกิริยาสะท้อนกลับของกลุ่มมุสลิมสุดโต่งที่ต่อต้านการแสดงความคิดเห็นของผู้หญิงมุสลิมบนพื้นที่ออนไลน์ก็มีเพิ่มมากขึ้นเช่นเดียวกัน จากบทสัมภาษณ์ ดร. อัมพร หมาดเด็น³ ชื่อ “ตกลงศาสนาอิสลาม มองเรื่องสิทธิผู้หญิงยังงัยกันแน่?” โดย วรณสิงห์ ประเสริฐกุล ที่เผยแพร่ทางออนไลน์ เมื่อวันที่ 22 กันยายน 2564 ทั้งทาง Facebook⁴ และ YouTube⁵ ซึ่งโพสต์ใน Facebook Page วรณสิงห์ ประเสริฐกุล มีผู้แสดงความคิดเห็นทั้งหมด 1,000 กว่าความเห็น ยอดผู้เข้าชมกว่า 2.7 แสนคน ส่วนใน YouTube มียอดผู้เข้าชมจำนวน 226,074 ครั้ง ความเห็นจำนวน 2,000 กว่าความเห็น จากการสังเกตการณ์ความคิดเห็นของผู้ชมคลิปวิดีโอสัมภาษณ์ชุดนี้ พบว่ามีหลายความเห็นที่มุ่งโจมตีผู้ให้สัมภาษณ์ในลักษณะของการลดทอนคุณค่าหรือความสามารถของผู้ให้

³ ดร.อัมพร หมาดเด็น ผู้ก่อตั้งและนักวิจัยศูนย์ความเป็นเลิศด้านผู้หญิงและความมั่นคงทางสังคม อาจารย์ประจำสำนักวิชาพหุภาษาและการศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ (ตำแหน่ง ณ ช่วงเวลาที่ให้สัมภาษณ์)

⁴ ตกลงศาสนาอิสลาม มองเรื่องสิทธิผู้หญิงยังงัยกันแน่? <https://www.facebook.com/wannasingh/videos/4164045683722418/>

⁵ ตกลงศาสนาอิสลาม มองเรื่องสิทธิผู้หญิงยังงัยกันแน่? <https://www.youtube.com/watch?v=IWrZdt5LXEM&t=61s>

สัมภาษณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผูกโยงเรื่องเพศภาวะของผู้ให้สัมภาษณ์เข้ากับความรู้ความสามารถในการอธิบายหลักการทางศาสนา นอกเหนือจากบทสัมภาษณ์ของอัมพร หมดเต็นที่สะท้อนให้เห็นปฏิกริยาสะท้อนกลับของกลุ่มมุสลิมต่อการแสดงความคิดเห็นของผู้หญิงมุสลิมบนพื้นที่ออนไลน์แล้ว ปรากฏการณ์การจัดห้องสนทนาในแอปพลิเคชัน Clubhouse โดยกลุ่มมุสลิมหญิงรุ่นใหม่ ก็ถูกนำมาโจมตีจากกลุ่มมุสลิมชายในรูปแบบต่าง ๆ กัน รวมถึงการโต้ตอบแนวคิดสตรีนิยมกับผู้หญิงมุสลิมในพื้นที่อย่าง Facebook ที่ปรากฏขึ้นในหลากหลายรูปแบบจึงเป็นที่มาของการศึกษาวิจัยว่าปฏิกริยาสะท้อนกลับมีลักษณะอย่างไรและรูปแบบใดบ้าง และส่งผลกระทบต่อการแสดงความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมในพื้นที่ออนไลน์ของผู้หญิงมุสลิมหรือไม่ อย่างไร

วิธีการศึกษา ขอบเขตของงานศึกษาและวิธีคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายผู้ให้สัมภาษณ์

การศึกษาวิจัยในบทความนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการวิจัยแนวชาติพันธุ์วรรณาทางดิจิทัล (Online Ethnographic Research) โดยใช้แพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์เป็นสนามวิจัย และปากคำจากการให้สัมภาษณ์ออนไลน์กับผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นกลุ่มผู้หญิงมุสลิมที่เคลื่อนไหวทางออนไลน์ที่มีประสบการณ์การถูกคุกคามหรือโจมตีบนโลกออนไลน์ ซึ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลคัดเลือกจากทั้งกลุ่มที่เป็นผู้หญิงมุสลิมและผู้หญิงมุสลิมข้ามเพศที่ใช้พื้นที่ออนไลน์ในการส่งเสียงของตนเองทั้งเรื่องความเท่าเทียมทางเพศและเรื่องสังคมการเมืองอื่น ๆ ทั้งนี้เพื่อปกป้องความเป็นส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล รวมไปถึงความปลอดภัยของผู้ให้ข้อมูล จึงจำเป็นต้องใช้นามสมมติทั้งหมด แม้ว่าผู้ให้สัมภาษณ์บางส่วนจะเป็นที่รู้จักในทางสาธารณะ แต่จากความกังวลด้านความปลอดภัยและผลกระทบจากการให้ข้อมูล ผู้วิจัยได้หารือร่วมกับผู้ให้ข้อมูลและตกลงที่จะใช้นามสมมติในงานวิจัยชิ้นนี้ โดยยกเว้นเฉพาะ บทสัมภาษณ์ของ อาจารย์ อัมพร หมดเต็น ที่ได้มีการให้ความยินยอมด้วยวาจาในการอนุญาตให้นำบทสัมภาษณ์ที่เผยแพร่สาธารณะบนแพลตฟอร์มออนไลน์ทั้งทาง YouTube และ ทาง Facebook Page มาใช้ในการวิเคราะห์ เนื้อหาเป็นที่เรียบร้อยแล้ว นอกเหนือจากนั้นเป็นการนำความเห็นสาธารณะของผู้ใช้งานบนแพลตฟอร์มออนไลน์บางส่วนทั้งใน YouTube หรือ Facebook บางส่วนมาใช้วิเคราะห์โดยไม่มีระบุชื่อหรือตัวตนของผู้แสดงความคิดเห็นดังกล่าว

ผู้หญิงมุสลิม อำนาจกระทำการ (Agency) กับพื้นที่อินเทอร์เน็ต

ในงานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเรื่องสตรีนิยมไซเบอร์ (Cyber Feminism) Sadie Plant (1997 อ้างถึงใน Consalvo , 2012) เสนอมุมมองว่าคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตไม่ได้มีศูนย์กลางอยู่ที่ผู้ชายเสมอไป แต่ยังเป็นพื้นที่สำหรับผู้หญิงในการเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานและการใช้งานรูปแบบใหม่ ซึ่งอินเทอร์เน็ตเป็นพื้นที่ที่จะช่วยให้ผู้หญิงเป็นอิสระจากปิดกั้นทางจารีตและสามารถทดลองกับอัตลักษณ์ของตนเอง รวมไปถึงได้พื้นที่ใหม่ในการเรียกคืนอำนาจกลับคืนมา เธอมองว่าพื้นที่บนไซเบอร์เป็นพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงได้มีโอกาสในการพัฒนาตัวเองและท้าทายกับอำนาจของความเป็นชาย แต่อย่างไรก็ตาม นักวิชาการสตรีนิยมอย่าง Luckman (1999 อ้างถึงใน Consalvo , 2012) ได้แย้งว่า การมองไซเบอร์สเปซว่าเป็นพื้นที่ที่ทำให้ผู้หญิงเข้าถึงอำนาจเป็นการลดทอนความซับซ้อนของระบบเทคโนโลยีให้เป็นเพียงเครื่องมือและเพิกเฉยบริบททางประวัติศาสตร์ในการสร้างและการใช้งาน เธอเชื่อว่าเทคโนโลยีต่าง ๆ นั้นถูกฝังในโครงสร้างของอำนาจซึ่งไม่ได้มีผลในแง่บวกเสมอไป และเสนอว่าผู้หญิงต้องเป็นส่วนหนึ่งของอนาคตไม่ใช่แค่การสอนให้ผู้หญิงมีส่วนร่วมในการใช้งานเทคโนโลยีเท่านั้น แต่ต้องใช้งานอย่างตระหนักรู้ถึงภัยอันตรายของมัน

เมื่อเราจะไปที่งานศึกษาที่เน้นไปที่กลุ่มผู้หญิงมุสลิมโดยเฉพาะ พบว่าในงานศึกษาเรื่องผู้หญิงมุสลิมกับอินเทอร์เน็ต Goehring (2019) อธิบายการใช้พื้นที่อินเทอร์เน็ตของผู้หญิงมุสลิมเอาไว้ว่า ผู้หญิงมุสลิมมักเผชิญหน้ากับแนวคิดจากสองกลุ่มใหญ่ ๆ หนึ่งคือวิธีคิดแบบสตรีนิยมของคนผิวขาวที่ต้องการปลดปล่อยผู้หญิงมุสลิมจากการถูกกดขี่ในระบอบชายเป็นใหญ่ และสอง คือวิธีคิดของมุสลิมด้วยกันเองที่มองว่าผู้หญิงมุสลิมไม่ควรนำแนวคิดสตรีนิยมมาใช้ในอิสลาม แพลตฟอร์มออนไลน์อย่าง Facebook และ Twitter ได้เข้ามามีบทบาททำให้ผู้หญิงมุสลิมสามารถต่อรองกับอัตลักษณ์ของตนเองและได้ตอบกับแนวคิดทางการเมืองจากทั้งสองฝั่งได้ ผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมแฮชแท็กซึ่งเป็นเครื่องมือในการแสดงความเห็นบนแพลตฟอร์มทวีตเตอร์รูปแบบหนึ่ง การเข้ามามีส่วนร่วมในบทสนทนาสาธารณะบนพื้นที่ออนไลน์ ทำให้ผู้หญิงมุสลิมสามารถขยายนิยามความหมายในอัตลักษณ์ของตนเองและท้าทายวาทกรรมทางการเมืองที่ควบคุมชี้นำต่อผู้หญิงมุสลิมทั้งจากภายในกลุ่มมุสลิมด้วยกันเอง และจากกลุ่มที่ไม่ใช่มุสลิมโดยเฉพาะข้อถกเถียงที่เกี่ยวกับเรื่องการสวมใส่ฮิญาบซึ่งมักเป็นหัวข้อหลักในการสนทนาว่าด้วยการควบคุมเนื้อตัว

ร่างกายของผู้หญิงหรือการแสดงออกซึ่งความยึดมั่นในหลักการศาสนา ในขณะที่งานศึกษาของ Hirji (2021) ชี้ให้เห็นว่า พื้นที่ออนไลน์ทำให้ผู้หญิงมุสลิมสามารถทวงคืนเรื่องเล่า

หรือต่อสู้ขัดแย้งกับแนวคิดที่เหมารวมหรือควบคุมผู้หญิงมุสลิม ทั้งจากแนวคิดที่มองว่าผู้หญิงถูกกดขี่จากศาสนาอิสลามและจากแนวคิดที่มองว่าผู้หญิงมุสลิมควรแสดงออกถึงศรัทธาในศาสนาอย่างไร ในขณะที่เดียวกัน Hirji ก็ให้ข้อคิดเห็นว่าพื้นที่ทางออนไลน์ไม่ได้เป็นพื้นที่ปลอดภัยสำหรับผู้หญิงมุสลิมเสมอไปเพราะเต็มไปด้วยแนวคิดที่เหยียดเพศและเหยียดเชื้อชาติ

แนวคิดความเกลียดกลัวอิสลามและโดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเป็นการพูดความจริงต่อผู้ที่มีอำนาจมากกว่า ก็จะถูกตอบโต้กลับด้วยวิธีการที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการคุกคามทางเพศ การส่งข้อความข่มขู่ การก่อกวนทางเพศ การโจมตีตัวบุคคล เป็นต้น สอดคล้องกับงานทบทวนวรรณกรรมของ Piela (2015) ที่วิเคราะห์งานของนักวิชาการที่ศึกษาประเด็นผู้หญิงมุสลิมกับพื้นที่อินเทอร์เน็ตไว้ใน *Muslim Women Speak Online*⁶ โดย Piela อ้างถึงงานเขียนสองชิ้นของ Lenie Brouwer⁷ ⁸ ที่ชี้ให้เห็นว่าผู้หญิงมุสลิมใช้พื้นที่อินเทอร์เน็ตทำหยาความเข้าใจเรื่องบทบาททางเพศในอิสลามด้วยการโต้แย้งการตีความศาสนาแบบจารีตนิยม แต่ไม่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมกับการถกเถียงบนออนไลน์ในระดับกว้างได้เพราะความไม่พึงพอใจของผู้ชายและเกิดการคุกคามผู้หญิงที่เข้าไปร่วมถกเถียง เช่นเดียวกับงานของ Stoica (2011) ที่ชี้ให้เห็นว่าอินเทอร์เน็ตทำให้ผู้หญิงได้รับโอกาสที่จะกลายเป็นผู้รู้อย่างเป็นระบบ ผู้รู้ที่จะกลายมาเป็นผู้วิพากษ์หรือท้าทายกับอำนาจทางศาสนาของผู้ชาย งานศึกษาทบทวนเกี่ยวกับผู้หญิงมุสลิมกับอินเทอร์เน็ตชี้ให้เห็นว่า พื้นที่อินเทอร์เน็ตหรือพื้นที่ออนไลน์ กลายเป็นเครื่องมือสำคัญที่ผู้หญิงมุสลิมจากหลากหลายประเทศนำมาใช้ในการสร้างความเข้าใจหรือโต้แย้งความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเพศในอิสลามทั้งกับในชุมชนมุสลิมด้วยตนเองและกับชุมชนที่ไม่ใช่มุสลิม ผู้หญิงมุสลิมใช้พื้นที่อินเทอร์เน็ตในการโต้ตอบกับอำนาจนำของผู้ชายในชุมชนมุสลิมที่ผูกขาดการอธิบายเรื่องเพศจากการตีความศาสนาแบบจารีตนิยม แต่ในขณะเดียวกัน การเข้ามาใช้พื้นที่ออนไลน์ก็ทำให้เกิดการต่อต้านผู้หญิงมุสลิมในหลากหลายรูปแบบ โดยเฉพาะจากผู้ชายมุสลิมที่มีอำนาจนำในสังคมและผูกขาดการอธิบายหรือตีความหลักการศาสนา

⁶ Piela, A. (2015). *Muslim Women Speak Online*, *Hawwa*, 13(3), 271-278. doi: <https://doi.org/10.1163/15692086-12341287>

⁷ Lenie Brouwer. (2004). Dutch-Muslims on the Internet: A New Discussion Platform. *Journal of Muslim Minority Affairs* 24(1), 47-55.

⁸ Lenie Brouwer. (2006). Giving Voice to Dutch Moroccan Girls on the Internet. *Global Media Journal* 5(9), 1-10.

ความเกลียดชังผู้หญิงออนไลน์ (Online Misogyny)

คำจำกัดความของ การเกลียดชังผู้หญิง (Misogyny) ที่ Md. Sayeed. (2021) อ้างถึง Gilmore (2011) หมายถึง ความกลัวอย่างไร้เหตุผล ความรังเกียจ ความเกลียดชังที่มีต่อเพศหญิงซึ่งแสดงออกในหลายรูปแบบ Md. Sayeed (2021) ส่วนความเกลียดชังผู้หญิงซึ่งปรากฏขึ้นบนพื้นที่ออนไลน์ (Online Misogyny) คือการสื่อสารอย่างเป็นทางการเป็นศัตรูกับผู้หญิงผ่านพื้นที่ออนไลน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสื่อสังคมออนไลน์และสภาพแวดล้อมที่มีส่วนร่วมอื่น ๆ (Barker & Jurasz, 2019) Md. Sayeed ให้คำนิยามการเกลียดชังผู้หญิงออนไลน์ว่าการเกลียดชังผู้หญิงบนออนไลน์เป็นการแสดงออกถึงความเกลียดชังผู้หญิงที่พบได้บนพื้นที่ออนไลน์โดยเฉพาะในสื่อสังคมออนไลน์ เขาศึกษาความเกลียดชังผู้หญิงบนออนไลน์ในประเทศบังคลาเทศ จากงานศึกษาพบว่าผู้ชายมีปฏิกิริยาตอบโต้กับผู้หญิงบนออนไลน์ในสองประเภทใหญ่ ๆ คือ

1) การทำให้อับอายและเสื่อมเสีย 2) การให้ความชอบธรรมและการกล่าวหา ซึ่งการกระทำดังกล่าว มีทั้งการพูดถึงร่างกายของผู้หญิงในลักษณะที่ทำให้อับอาย การกล่าวโทษว่าร่างกายของผู้หญิงเป็นตัวกระตุ้นอารมณ์ทางเพศของผู้ชาย การไล่ให้ผู้หญิงกลับไปอยู่ในบ้านของตัวเอง การให้เหตุผลว่าผู้หญิงถูกข่มขืนเป็นเพราะไม่ปกปิดร่างกายของตนเอง เป็นต้น

นอกจากนี้งานศึกษายังชี้ให้เห็นว่า ผู้ชายจำนวนมากกล่าวอ้างถึงคำสอนของอิสลามในประเด็นการประพฤติตัวที่ถูกต้องเหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นการใช้หลักการเรื่องการแต่งกายโดยการสวมผ้าคลุมหน้า การบอกให้ผู้หญิงใช้ชีวิตให้อยู่ในวิถีของอิสลามให้มากขึ้น Md. Sayeed ชี้ให้เห็นว่าหลักการอิสลามว่าด้วยความถูกต้องเหมาะสมถูกนำมาใช้เพื่อรับรองการกระทำที่เป็นการเกลียดเหยียดชังผู้หญิงและเป็นความรุนแรงต่อผู้หญิง เช่น การกล่าวโทษว่าเพราะผู้หญิงไม่ได้แต่งกายให้มิดชิดตรงตามหลักการอิสลาม การกระทำใด ๆ ที่เป็นการคุกคามทางเพศหรือความรุนแรงทางเพศต่อผู้หญิงจึงเชื่อมโยงกับการแต่งกายของผู้หญิงเอง นอกจากนี้ยังพบว่ามีการกล่าวโทษแนวคิดทางการเมืองหรือทางศาสนาอื่น ๆ ว่าเป็นสาเหตุของความเสื่อมเสีย เช่น การกล่าวโทษแนวคิดของเอเทิสต์ (Atheist) แนวคิดของเฟมินิสต์ (Feminist) ว่าเป็นตัวทำลายอิสลาม

ในขณะที่งานศึกษาเกี่ยวกับการเกลียดชังผู้หญิงออนไลน์ของ Debbie Ging & Eugenia Siapera (2018) อธิบายการเกลียดชังผู้หญิงออนไลน์ว่าเป็นการแสดงออกถึงความเกลียดชังผู้หญิงในรูปแบบต่าง ๆ และรวมถึงการต่อต้านแนวคิดสตรีนิยมที่มักจะถูกปรากฏ

อยู่ในบรรยากาศของโลกออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของบทความนี้ว่าการแสดงออกถึงความเกลียดชังผู้หญิงนั้นไม่ได้เพียงแต่มุ่งตรงไปที่ผู้หญิงมุสลิมที่ออกมาใช้พื้นที่บนออนไลน์ แต่ยังมีเจตนาโดยตรงไปยังแนวคิดสตรีนิยมอีกด้วย

การก่อกวนทางเพศ (Gender Trolling)

Mantilla (2013) อธิบายว่า การก่อกวน (Trolling)⁹ เป็นพฤติกรรมทางออนไลน์ที่มีอยู่ทั่วไปทางอินเทอร์เน็ต แต่การก่อกวนที่มาจากฐานคิดเรื่องเพศมีชื่อเฉพาะว่า การก่อกวนทางเพศ (Gender Trolling) การก่อกวนทางเพศมีองค์ประกอบหลายรูปแบบที่แตกต่างไปจากการก่อกวนในรูปแบบอื่น ๆ ทางออนไลน์ มีลักษณะที่เป็นความเกลียดชังอย่างรุนแรงมากกว่าการก่อกวนในรูปแบบอื่น ๆ และการก่อกวนทางเพศ ไม่ได้เป็นไปแค่ต้องการความสนุกสนานตลกขบขันเพื่อทำให้ผู้ที่ตกเป็นเป้าของการก่อกวนรู้สึกไม่พอใจ แต่ยังแสดงถึงความเชื่อที่ผู้ก่อกวนยึดถืออย่างลึกซึ้ง ซึ่งเต็มไปด้วยแนวคิดที่เหยียดเพศเหยียดสภาพร่างกาย และพฤติกรรมเกลียดกลัวคนรักเพศเดียวกัน โดย Mantilla ได้สรุปลักษณะการก่อกวนทางเพศ เอาไว้ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการก่อกวนจากการร่วมมือกันจากคนกลุ่มใหญ่ หรือการผู้ก่อกวนร่วมกันกระทำจำนวนหลาย ๆ คน อาจเป็นจำนวนหลักสิบหรือหลักร้อย, การดูถูกเหยียดหยามที่มีฐานมาจากเรื่องเพศภาวะ ที่รวมไปถึงการใช้คำพูดเพื่อลดทอนผู้หญิง เช่น คำว่า ผู้หญิงขายบริการ ผู้หญิงร่าน และเป็นการแสดงความเห็นเพื่อเหยียดหยามผู้หญิง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรื่องรูปร่างน้ำหนัก สภาพร่างกาย, การใช้ภาษาที่รุนแรงหยาบคาย เป็นภาษาที่เต็มไปด้วยความเกลียดชัง, การคุกคามที่น่าเชื่อถือได้ เช่น การขู่จะข่มขืน การขู่ฆ่า การขู่จะทรมาณ หรือการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล ไม่ว่าจะป็นอัตลักษณ์ทางออฟไลน์หรือออนไลน์ การโพสต์ที่อยู่ที่บ้านหรือที่ทำงาน, การโจมตีที่เข้มข้นต่อเนื่องยาวนาน ผู้หญิงหลายคนถูกก่อกวนหรือโจมตีเป็นระยะเวลาานาน อาจถูกโจมตีทั้ง

⁹ การก่อกวน (Trolling) Whitney Philips ให้นิยามว่า คือ การทำลายบทสนทนาหรือชุมชนทั้งหมดด้วยการโพสต์ข้อความหรือคำถามไร้สาระลงในพื้นที่ที่ใช้ถกเถียงกันเพื่อความสนุกสนานของผู้ก่อกวน ซึ่ง Philips อธิบายว่าเป็นรูปแบบที่ก้าวร้าวของการตลกขบขัน ที่มาจากปฏิกิริยาตอบโต้ต่อกลุ่มเป้าหมายที่ถูกเลือก ดูเพิ่มเติมใน <https://www.theatlantic.com/technology/archive/2012/10/what-an-academic-who-wrote-her-dissertation-on-trolls-thinks-of-violentacrez/263631/>

ในออนไลน์และในพื้นที่ออฟไลน์, ลักษณะที่พิเศษของการก่อกวนทางเพศโดยมากจะเป็นการตอบโต้การที่ผู้หญิงออกมาพูดเกี่ยวกับรูปแบบของการเหยียดเพศ

นอกจากนี้ Mantilla ยังได้ยกตัวอย่างปรากฏการณ์ที่เกิดการก่อกวนทางเพศเอาไว้หลายกรณี ไม่ว่าจะเป็นผู้หญิงนักการเมือง ผู้หญิงในวงการเกมส์ ผู้หญิงผิวดำ แต่บทความนี้มีข้อจำกัดคือไม่มีการพูดถึงกลุ่มผู้หญิงมุสลิมที่มักจะถูกก่อกวนทางเพศด้วยการใช้แนวคิดทางศาสนา ร่วมกับแนวคิดเหยียดเพศเพื่อทำให้ผู้หญิงหยุดแสดงความคิดเห็น Mantilla ซึ่งให้เห็นว่าการก่อกวนทางเพศมีความเหมือนกันเป็นอย่างมากกับการโจมตีในพื้นที่ทางออฟไลน์อื่น ๆ ต่อผู้หญิง เช่น การคุกคามทางเพศในที่ทำงานหรือการคุกคามทางเพศตามท้องถนน และเห็นว่าควรให้ความสำคัญและตระหนักเกี่ยวกับปรากฏการณ์ของการก่อกวนทางเพศว่าเป็นมากกว่าการก่อกวนทางออนไลน์ทั่วไป และไม่แตกต่างจากการคุกคามบนโลกออฟไลน์และเป็นการคุกคามผู้หญิงอย่างเป็นระบบเพื่อไม่ให้ผู้หญิงสามารถเข้าร่วมในพื้นที่สาธารณะได้ การคุกคามทางออนไลน์มุ่งเป้าไปที่ผู้หญิงที่เชื่อมโยงตัวเองเข้ากับแนวคิดเฟมินิสต์ และเป็นไปเพื่อรักษาไว้ซึ่งพื้นที่อำนาจครอบงำของผู้ชายบนพื้นที่อินเทอร์เน็ต

ปฏิบัติการสะท้อนกลับของกลุ่มสุดโต่งบนพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลบนพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ รวมไปถึงการสัมภาษณ์ผู้หญิงมุสลิมที่ได้รับผลกระทบจากการโจมตีคุกคามทางออนไลน์ ซึ่งผู้วิจัยตระหนักถึงความเสี่ยงในการถูกคุกคามของผู้ให้สัมภาษณ์เนื่องจากจุดยืนและการโต้แย้งทางศาสนา ดังนั้นชื่อของผู้หญิงมุสลิมทั้งหมดที่ให้สัมภาษณ์จะถูกสงวนการเปิดเผยชื่อและนามสกุลจริง โดยใช้นามสมมติแทน

จากการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสังเกตการณ์ความเคลื่อนไหวบนสื่อสังคมออนไลน์ในพื้นที่สาธารณะผ่านข้อถกเถียง การแสดงความคิดเห็นในพื้นที่ออนไลน์ที่เป็นสาธารณะ และนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์เนื้อหา ผู้วิจัยจัดประเภทของรูปแบบการต่อต้านการแสดงความเห็นของผู้หญิงมุสลิม ออกเป็นรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

การตั้งฉายา (Name Calling) การตั้งฉายาในที่นี้หมายถึงรูปแบบการเรียกชื่อที่เป็นการดูถูกเหยียดหยามหรือเพื่อต้องการปะป้ายโจมตีไปยังบุคคลหรือกลุ่มคน โดยมีนัยยะในเชิงลบ มีเป้าหมายเพื่อลดทอนคุณค่าหรือศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตัวอย่างการตั้งฉายาที่เชื่อมโยงกับเรื่องเพศภาวะและการเกลียดชังผู้หญิง เช่น การเรียกผู้หญิงว่า สุนัขตัวเมีย

(bitch) เฟมินาซี (feminazi)¹⁰ ในขณะที่ตัวอย่างด้านล่าง (ตัวอย่างที่ 1) เป็นการตั้งฉายาให้ผู้หญิงมุสลิมที่แสดงความเห็นเกี่ยวกับสิทธิสตรี ด้วยการใช้คำว่า “เฟมินะห์” ซึ่งมีนัยยะที่หมายถึง มุสลิมะห์¹¹ ที่มีแนวคิดแบบเฟมินิสต์ นอกจากนี้ยังมีการผูกคำว่า เฟมินิสต์ เข้ากับคำว่า ฟิตนะห์¹² (Fitnah) (ตัวอย่างที่ 2) ที่มีความหมายถึง ความเสียหาย ความวุ่นวาย ซึ่งสอดคล้องกับคำอธิบายในบทความของ อัมพร หมาดเด็น ซึ่งให้เห็นว่า ปฏิกริยาได้ตอบต่อแนวคิดสตรีนิยม คือการตีความว่าผู้หญิงมุสลิมที่นำแนวคิดสตรีนิยมมาใช้ในสังคมมุสลิมคือผู้ที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน เสียหายต่อหลักคำสอนของอิสลาม เป็นผู้ที่ทำให้เกิดความเสียหาย หรือ ฟิตนะห์ ซึ่งในทางการเมือง ฟิตนะห์ ถูกให้ความหมายที่สอดคล้องไปกับการตีความเรื่องผู้หญิงมุสลิมในฐานะตัวชี้วัดศีลธรรมทางสังคม (อัมพร หมาดเด็น, 2017)

ตัวอย่างที่ 1

“เพราะนิยาม “การกดทับ” ไว้ที่การ “ถูกบังคับ” หรือ “ฝืนใจ” เป็นรากฐานนะสิ พวกเฟมินะฮ์ ทั้งหลายเลยออกมาบ้าคลั่งมีปัญหากับการที่มุสลิมีนอกคำสั่งบังคับภรรยาตนเองให้สวมใส่หมวกคลุมศีรษะแต่ไม่มีปัญหา (หรืออย่างน้อยก็เบ้าบอด) ในยามที่มุสลิมะห์กลุ่มหนึ่งออกโรงทำหน้าที่เป็นนางนักแสดงหนัง Kay หรือมุสลิมะห์ส่วนหนึ่งในสังคมออกหน้าเสนอญาติพี่น้องตนเองไปแสดงหนัง kay พวกเฟมินะฮ์ ยอมรับสิ่งนี้ได้ เพราะมาจากความประสงค์ของนางเอง ! แม้ว่าจะเสื่อมทรามเพียงใดก็ตามที”

¹⁰ เฟมินาซี (Feminazi) เป็นคำที่ผสมระหว่างคำว่า Feminist กับ Nazi ถูกใช้อย่างแพร่หลายเพื่อโจมตีผู้หญิงเฟมินิสต์โดยกลุ่มต่อต้านเฟมินิสต์ (ดูเพิ่มเติมที่ https://en.wikipedia.org/wiki/Feminazi#cite_note-Barrett-2)

¹¹ มุสลิมะห์ หรือ มุสลิมะฮ์ หมายถึง คำเรียกผู้หญิงมุสลิม

¹² ฟิตนะห์ (Fitnah) มีความหมายที่หลากหลายและกว้างขวาง ใน The Oxford Dictionary of Islam ให้ความหมายเอาไว้ว่า “Trial or testing, temptation; by extension, treachery, persecution, seduction, enchantment, or disorder resulting from these things. ซึ่งหมายถึง การสอบสวน การทดสอบ การล่อลวง รวมไปถึงการทรยศ การลวงโทษ การชักจูง การลุ่มหลง หรือความเสียหายที่เป็นผลมาจากสิ่งเหล่านี้ (ดูเพิ่มเติมที่ <https://www.oxfordreference.com/view/10.1093/acref/9780195125580.001.0001/acref-9780195125580-e-665?rkey=mgtucu&result=1>)

(ความเห็นของนักวิชาการศาสนาคนหนึ่งที่ออกมาตอบโต้กรณี ผู้หญิงมุสลิมแสดงความเห็นเรื่องการบังคับการแต่งกายของผู้หญิงมุสลิม โดยโยงเรื่องสิทธิสตรีเข้ากับการยอมรับเรื่องความหลากหลายทางเพศและโยงเข้ากับเรื่องของความเสื่อมทราม ซึ่งเป็นการโจมตีไปที่ผู้หญิงมุสลิมว่าเป็นเฟมินิสต์ที่จะนำความเสื่อมทรามมาสู่สังคมมุสลิม)

ตัวอย่างที่ 2

ที่มาของภาพ : จากผู้ใช้เฟซบุ๊กที่เผยแพร่โพสต์เป็นสาธารณะ (ไม่เปิดเผยชื่อเพื่อความเป็นส่วนตัว)

จากตัวอย่างในภาพ จะเห็นการพยายามเชื่อมโยงคำว่า เฟมินิสต์ มุสลิมะห์ และพิตนะห์ เข้าด้วยกัน เพื่อปฏิเสธความเป็นมุสลิมของผู้หญิงที่พูดถึงสิทธิสตรี รวมไปถึงกล่าวหาว่าเป็นผู้ที่นำความเสียหายมาสู่สังคม การตั้งฉายาเรียกชื่อให้กับผู้หญิงมุสลิมที่ออกมาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นปัญหาทางสังคมบนสื่อสังคมออนไลน์เป็นปฏิกิริยาสะท้อนกลับของกลุ่มสุดโต่งที่พยายามจะลดทอนสิ่งที่ผู้หญิงมุสลิมแสดงความคิดเห็น รวมไปถึงเป็นส่วนหนึ่งของการลดทอนคุณค่าของผู้หญิงมุสลิม การกีดกันผู้หญิงมุสลิมออกไปจากความเป็นศาสนิกในศาสนาอิสลาม

การทำมีมล้อเลียน (Meme)

มีม (Meme) เป็นองค์ประกอบหนึ่งของวัฒนธรรมหรือระบบของพฤติกรรมที่ส่งต่อกันจากบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลอกเลียนแบบ ภาพนิ่งหรือภาพเคลื่อนไหวที่น่าตลกขบขัน บางส่วนของประโยคคำพูดหรืออื่น ๆ ที่ถูกทำซ้ำและส่งต่อไปอย่างรวดเร็วบนอินเทอร์เน็ตโดยผู้ใช้อินเทอร์เน็ต มีมที่อยู่บนอินเทอร์เน็ตเป็นหน่วยหนึ่งของวัฒนธรรมป๊อปที่เคลื่อนไหวอย่างเป็นอิสระ มีการลอกเลียนแบบและดัดแปลงโดยผู้ใช้อินเทอร์เน็ต สร้างประสบการณ์และการแบ่งปันทางวัฒนธรรม (Shifman, 2013)

มีมถูกนำมาใช้ในการต่อต้านขั้วซ้ายผู้มีอำนาจ แต่ในขณะเดียวกันก็ถูกนำมาใช้ในในโลกอินเทอร์เน็ตเพื่อกลั่นแกล้งรังแก ล้อเลียนผู้มีอำนาจน้อยกว่า หรือถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือของกลุ่มเหยียดเพศ เหยียดผิว เหยียดเชื้อชาติ โดยเฉพาะในยุคที่อินเทอร์เน็ตเข้ามามีบทบาทในชีวิตของผู้คน มีมเป็นที่นิยมและถูกส่งต่อ ทำซ้ำ ดัดแปลงไปอย่างกว้างขวาง รูปภาพมีมที่ถูกส่งต่อจำนวนมากมักจะแสดงภาพโจมตีผู้หญิงว่า โง่ ไม่มีเหตุผลและไม่มั่นคง (Milner, 2013) เช่นเดียวกับข้อมูลจากการสังเกตการณ์ปฏิกิริยาสะท้อนกลับของกลุ่มมุสลิมที่มีต่อการแสดงความคิดเห็นออนไลน์ของผู้หญิงมุสลิม ไม่ว่าจะผู้หญิงมุสลิมคนดังกล่าวจะนิยามตนเองว่าเป็นเฟมินิสต์หรืออ้างอิงถึงแนวคิดเฟมินิสต์หรือไม่ก็ตาม มีมเป็นหนึ่งในเครื่องมือที่ถูกนำมาใช้ในการลดทอนคุณค่าและต่อต้านแนวคิดเรื่องสิทธิสตรี

ตั้งตัวอย่างบางส่วนดังต่อไปนี้

Figure 1 รูปที่ 1

Figure 2 รูปที่ 2

ภาพมีมในรูปที่ 1 ชี้ให้เห็นภาพของผู้หญิงที่เรียกร้องความเท่าเทียมทางเพศ แต่กลับถูกไล้ให้กลับไปเอาผ้าคลุมหัว โดยตัวละครชายที่สื่อถึงกลุ่มนักรบตาสิบัน มีมีนนี้ถูกส่งต่อในช่วงที่ข้อถกเถียงเกี่ยวกับสิทธิผู้หญิงที่ถูกละเมิดโดยกลุ่มตาสิบันในช่วงที่ตาสิบันเข้ายึดครองประเทศอัฟกานิสถานเมื่อเดือนสิงหาคม ปลายปี 2021

ในขณะที่ในรูปแบบที่ 2 เป็นการพูดถึงข้อถกเถียงเรื่องการแบ่งพื้นที่กันของชายและหญิง ทั้งในโรงเรียนและที่ทำงาน ซึ่งเป็นประกาศที่เกิดขึ้นในประเทศอัฟกานิสถานในช่วงเวลาเดียวกัน และถูกกลุ่มผู้ชายมุสลิมได้กลับด้วยการอ้างถึง ภาพการแบ่งเพศของห้องน้ำหญิงและชาย เพื่อโต้แย้งการวิจารณ์เรื่องการกดขี่ทางเพศ กดทับสิทธิสตรี

นอกจากการโจมตีไปที่ผู้หญิงมุสลิมโดยตรงแล้ว การทำมีมล้อเลียนที่กลุ่มมุสลิมนำมาส่งต่อและเผยแพร่หลายภาพ เป็นภาพการโจมตีผู้หญิงที่นิยมตัวเองว่าเป็นเฟมินิสต์ หรือโจมตีแนวคิดเฟมินิสต์ ไม่ว่าจะเป็นประเด็น สิทธิในเนื้อตัวร่างกาย เพศวิถี รวมไปถึงแนวความคิดทางการเมือง อาทิ เรื่องสงครามยูเครน มีมเหล่านี้พยายามสร้างภาพของเฟมินิสต์ให้ดูตลกขบขัน ไม่มีเหตุผล ใช้อารมณ์เป็นหลัก ซึ่งมีเหล่านี้ถูกส่งต่อในกลุ่มต่อต้านเฟมินิสต์ที่ไม่ได้นับถือศาสนาอิสลามด้วยเช่นกัน

ตอน : เสรี...ดีกันเอง

พบว่าคุณแต่งตัวไปเดินไปทางที่พื้นที่ไม่ออกนอกขอบเขตนับถือศาสนาตามผมไปยืนออกก็จะเห็นคำบด

นี่เป็นร่างกายของเงิน นายขอเงินนายอ้อยสิ อย่ามาบังคับทำไปไม่คิดคำตัวเอง

ดี ผู้หญิงเขาไปยืนออกให้กอด แก่ก็คำบด

นี่มันบ่อนของหม ผมจะใส่หรือใส่ก็ได้ นายบอกเงินนายอ้อยสิ อย่ามาบังคับ! ทำไปไม่กล้าคิดเอง

สิ่งที่เฟมินิสต์ถกเถียงจะเป็น

"ผู้หญิงจะไปยังไงก็ได้ ไม่ความแก่ที่ผู้หญิง แต่ควรแก่ผู้ชายให้มีอำนาจและเคารพสิทธิสตรี!"

ง้อ นินดีนะ เราไม่ทำเพื่อ สบกันบ้าน งานผั่งอ้อ อวดคิดบวกดีกว่า

เราใส่กางเกงตัว ผู้คนจะละอายใจสักแคร์พริกขี้หนูสิ เราไม่ต้องจนถึงจนใครส่งไป

ยุคนับไม่อนุญาติให้ผู้ชายอายุ 18-60 ปี ออกนอกประเทศ เพื่อเป็นพลเมืองช่วยรบ แต่อนุญาติให้ผู้หญิงออกนอกประเทศได้

อู๊ย !
นี่ทำไมค่าเรียน-
เพมีนิสต์
เรียกร้องหน่อยสิ

ป๊อตา

เมื่อเฟมินิสต์พบว่า มีแต่บรรพบุรุษ ไม่มีบรรพสตรี

"ชายเป็นใหญ่"
"เข้เป็นเมีย"

กดขี่ !!!

กดขี่ !!

มันเป็นเสรีภาพ

ที่มาของภาพ : Facebook Page ตรรกะสังหาร
<https://www.facebook.com/logickilling>

การโจมตีตัวบุคคลที่เชื่อมโยงเรื่องเพศ ความรู้ และหลักการศาสนา

จากการวิเคราะห์เนื้อหาการแสดงความเห็นบนสื่อสังคมออนไลน์ พบว่ามีการโจมตีตัวบุคคลผู้หญิงมุสลิมในหลากหลายรูปแบบ โดยแบ่งออกเป็นหัวข้อย่อยดังนี้

(1) การโจมตีเรื่องสติปัญญาและความรู้ของผู้หญิง

ตัวอย่างประโยคจากข้อความแสดงความเห็นจากบทสัมภาษณ์ ดร.อัมพร หมดเด็น¹³

“อ.ไม่มีความรู้ เรื่องรากฐานศาสนา อธิบายผิดหลายประการ เช่น หลักฐานในอิสลามมี 4 หรือมากกว่า ก็บอกว่ามี 2 ข้อ หลายอย่าง อธิบายเอง โดยไม่ได้อ่านงานเขียนของนักวิชาการศาสนา”

“จากที่ฟังอ.แกตอบแบบไม่รู้ความรู้ด้านอิสลามเท่าไร ถ้าฟังดีๆ อ.แกจะตอบตามความรู้สึกตนเองมากกว่าอ้างหลักการ แต่อิสลามไม่ใช่ศาสนาที่เอาความรู้สึกตัวเอง แต่ต้องมาจากการอ้างอิงกุรอาน และฮาดิซ เพราะฉะนั้นตรงนี้จึงบ่งบอกว่า อ.อ่อนในเรื่องอิสลามมาก สตรีที่ฟังรับอิสลามยังมีความรู้มากกว่าแกอีก”

“เท่าที่ฟังเค้าตอบคำถาม ได้ระดับม.ต้น ยังมีความรู้ ความเข้าใจมากกว่า”

“คุณเป็นคนอิสลามแล้วคุณจะมาเรียกร้องสิทธิของสตรีเพื่ออะไร ผมไม่เข้าใจ อย่าทำศาสนาอิสลามให้ตกต่ำด้วยการไม่เข้าใจศาสนา”

¹³ ตกลงศาสนาอิสลาม มองเรื่องสิทธิผู้หญิงยังงัยกันแน่ ? <https://www.facebook.com/wannasingh/videos/4164045683722418/>

“ถ้าจะพูดถึง “สิทธิสตรีตามหลักอิสลาม” ก็ต้องให้คนรู้อิสลามพูด ไม่ใช่แค่เป็นสตรีแล้วมาพูด จะเป็นสตรีหรือบุรุษพูดก็ตาม สำคัญคือคุณต้องรู้อิสลาม เพราะกำลังพูดถึงมุมมองของอิสลาม ถ้าไม่รู้อิสลามแล้วพูด มันก็จะเป็น “สิทธิสตรีตามอารมณ์นิยม”

“ท่านนบีบอกว่าฉันไม่เคยเห็นผู้หญิงนั้นจะสามารถข่มและเอาชนะผู้ชายได้เลย เนื่องจากผู้หญิงนั้นมีความบกพร่องทางศาสนา และบกพร่องทางสติปัญญา (เหล่าสาวก) ถามว่าอะไรคือความบกพร่องทางด้านศาสนา นบีบอกว่าผู้หญิงจะหยุดละหมาดหลายวัน เนื่องจากมีประจำเดือน และอะไรคือความบกพร่องทางด้านสติปัญญา ท่านนบีบอกว่าผู้หญิง 2 คน เป็นพยานได้เท่ากับผู้ชายคนเดียว”

“จะตีความศาสนาใหม่ ภาษาอาหรับไปถึงไหนแล้วครับ ความรู้ในศาสตร์อุศูลฟิกฮ์ที่มีซอฮ์บทั้ง 4 ต่างถือครอง ได้ศึกษาเข้าไปไหนแล้วครับ ถ้ายังไม่ถึงไหน หุบปากครับ”

(2) การใช้วาทกรรม “เสรีนิยม” “ตะวันตก” “เฟมินิสต์” เพื่อสร้างข้อตรงข้าม

นอกจากการโจมตีในประเด็น ความรู้ความเข้าใจที่มีต่อหลักการศาสนา ความสามารถในการเข้าถึงความรู้ทางศาสนาต่อผู้หญิงมุสลิม หนึ่งในข้อโจมตีต่อบุคคลคือการใช้วาทกรรม “เสรีนิยม” “แนวคิดตะวันตก” “เฟมินิสต์” ซึ่งถูกมองว่าเป็นข้อตรงข้ามกับแนวคิดของศาสนาอิสลาม

ตัวอย่างจากการแสดงความคิดเห็นบนสื่อสังคมออนไลน์ที่มีต่อ บทสัมภาษณ์ของ ดร.อัมพร หมายเด็น

“คุณเป็นถึง (ผศ.ศต.) แต่กลับไปนำแนวคิดของพวกตะวันตกมา ใช้เรียนจบจากเยอรมัน แต่คุณไม่ได้เข้าใจจริงในคำสอนของอิสลาม เพราะคุณไม่ได้เรียนศาสนาอย่างจริงจัง เรียนตะวันตกเพื่อหวังความสำเร็จในدنยา”

“ตามนั้นเลยครับ ได้รับความรู้มาจากตะวันตกมากเกินไป”

“คนพวกนี้โดนวิชาการแบบอะคาเดมิตะวันตกปั่นหัวเอา ส่วนมาก พื้นฐานศาสนาของตัวเองไม่แข็งพอ”

“อิสลามมีทั้งภาคบังคับ และไม่บังคับครับ ตอบคำถามก่อนข้าง ออกทะเล ถ้าจะเอามุมมองอิสลามจริงๆ ควรจะสัมภาษณ์นัก วิชาการอิสลามที่ไม่โดนอิทธิพลเฟมินิสต์ครอบครับ พูดถึงหลักการ อิสลามว่าอย่างไรก็ต้องเอาอิสลามตอบ ไม่ใช่เอาหลักคิดเฟมินิสต์ มาปนเปครับ”

“หากสักแต่จะเทียบมันไปตามอารมณ์โดยสวมแว่นตาเสรีนิยม เช่นที่ท่านกำลังกระทำอยู่ อิสลามตาม “มุมมองส่วนตัว” ของท่าน ก็อาจยังไม่สมบูรณ์ ชัดกับสิ่งที่ท่านศาสนทูตได้ประกาศไว้ใน บัจฉิมโอาวาทอยู่ดี

“พึงระวังวันที่ยศนำหน้าตำแหน่งเหล่านั้นจะไม่สามารถช่วยให้ท่านรอดจากไฟนรกได้ ส่วนผู้ปฏิเสธศรัทธา (กาเฟร) ที่ต้องการ ทำความเข้าใจอิสลามอย่างแท้จริง แต่ไปเหยียบเอานักสิทธิสตรีที่ กิณรูปการณ์จิตสำนึกเสรีนิยมมาเป็นภาพตัวแทนบรรดามุสลิมะห์ (ที่เคร่งครัดอยู่บนหลักการ) แม้ท่านจะเพียรพยายามอย่างไร ท่าน ก็จะไม่สามารถเข้าใจพวกนางอย่างถ่องแท้ได้เลย เพราะเราและ ท่านอยู่คนละบริบทกัน..”

ที่มา: ความเห็นจากเพจ ตรรกะสังหาร

<https://www.facebook.com/logickilling/photos/2912122525714688>

“หลักการอิสลามไม่ป้อน ป้อนแต่หลักการ Feminism กับ Liberalism กุฬพารไม่ได้ โด่แต่มุสลิมที่กำลังเรียกร้องหลักการ ศาสนา ญาติดีกับบังแต่หญิงที่บ่อนทำลายหลักการ และ activist ที่โจมตีอิสลาม เป็นศัตรูกับพี่น้องชุมชนะฮ์ วัน ๆ ก็ฟันแต่ศัพท์ของกลุ่มแนวคิดเหล่านั้น เออะอะก็ขายเป็นใหญ่ ถูกผิดอะไรทำไมไม่คุยด้วยหลักการศาสนา นี่ตกลงจะเป็นมุสลิมอยู่หรือเปล่า ?”

ที่มา : ผู้ใช้งานเฟซบุ๊ก

<https://www.facebook.com/inystackung/posts/10222883763037106>

“ลิเบอรัลเอทิสต์ แอลจีบีที เขาไม่ได้ใส่ใจกับการเหยียบเรือสองแคม ไปไม่สุดสักทางของมุสลิมะฮ์ที่ติดเชื่อ ลิเบอรัล/เฟมินิสต์ หรอกครับ แต่เขาจะใช้พวกคุณเป็นเครื่องมือทำลายอิสลาม”

ที่มา . ผู้ใช้งานเฟซบุ๊ก

<https://www.facebook.com/inystackung/posts/10222818553086898>

“คนที่ไม่ใช่ศาสนิกมาตั้งคำถามกับเราว่าอิสลามมองอย่างไรต่อสิทธิผู้หญิง อิสลามมองอย่างไรต่อคำว่า สิทธิทางเพศ เราก็จะเห็นว่าคนพวกนี้ตั้งต้นที่จะอภิปรายเรื่องนี้มา ก็ตั้งต้นผิดวิธี คือเล่นตั้งต้นด้วยการที่เราจะต้องยอมรับชุดคุณค่าของตะวันตกก่อน และสุดท้ายก็เกิดการบิดเบี้ยวตัวบทหลักการ แล้วเวลาบิดเบี้ยวตัวบทหลักการ มันก็มาไม่สุด มันก็เลยเกิดภาวะย่อนแย้ง จะทิ้งหลักการทั้งหมดก็ไม่กล้า แต่จะเอาทั้งหมดก็ไม่ได้ ฉะนั้นคนที่มีลักษณะแบบนี้สำหรับผม เป็นคนที่น่าสงสารที่สุด เพราะเป็นคนที่มีลักษณะที่ โทกหต่อตัวเอง โทกหต่อความเชื่อของตัวเองว่าตัวเองเป็นอย่างไรและบางครั้งการพูดการคุยเวลานั้นอยู่บนรากฐานของการไม่เข้าใจอิสลาม มันก็เลยพูดอะไรเป็นปัญหา”

ที่มา: การบรรยายศาสนา อิสลามกับเสรีภาพสากล โดย อาหมีน ลอนา นาทีที่ 5.45-7.08

<https://www.youtube.com/watch?v=bwv-OXpNmKk>

“ไม่มีความรู้” “ไม่รู้ความรู้อันอิสลาม” “อ่อนในเรื่องอิสลาม”
“ไม่เข้าใจศาสนา” “สำคัญคือคุณต้องรู้อิสลาม” “ผู้หญิงนั้นมี
ความบกพร่องทางศาสนา และบกพร่องทางสติปัญญา”

คำพูดจากตัวอย่างประโยคข้างต้น จะเห็นได้ว่า การโจมตีผู้หญิงมุสลิมที่ออกมา แสดงความเห็นบนพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ โดยมากมักจะมุ่งเน้นไปที่การโจมตีเรื่องความสามารถ ความรู้ ความเข้าใจศาสนาของผู้หญิงมุสลิม ซึ่งผู้ชายมุสลิมที่แสดงความเห็นข้างต้น เชื่อว่าผู้หญิงไม่สามารถมีความรู้ความเข้าใจทางศาสนาได้ดีเท่าผู้ชาย ไม่ว่าจะเป็นเพราะผู้หญิงไม่รู้ภาษาอาหรับ หรือความเชื่อว่าผู้หญิงเกิดมามีสติปัญญาด้อยกว่าผู้ชาย ทัศนคติทางเพศที่เชื่อว่าผู้หญิงไม่สามารถใช้เหตุผลได้ดีเท่าผู้ชาย ซึ่งความคิดความเชื่อเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของแนวคิดการเกลียดชังผู้หญิงและเป็นส่วนหนึ่งของวิถีคิดแบบชายเป็นใหญ่ นอกจากการโจมตีเรื่อง “ความไม่รู้” ของผู้หญิงมุสลิมแล้ว การนำวาทกรรม “ค่านิยมตะวันตก” “แนวคิดเฟมินิสต์แบบตะวันตก” “แนวคิดเสรีนิยมตะวันตก” ก็ถูกนำมาใช้โจมตีผู้หญิงมุสลิม โดยการกล่าวหาว่าผู้หญิงมุสลิมที่พูดเรื่องสิทธิสตรีนั้น ได้รับเอาคุณค่าแบบตะวันตก หรือถูกล่อลวง ล้างสมอง ถูกหลอกให้เป็นเครื่องมือในการทำลายอิสลามโดยพวกตะวันตก

การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลต่อสาธารณะ (Doxxing)¹⁴

นอกจากการโจมตีในรูปแบบต่าง ๆ ดังที่กล่าวมา ยังมีกรกระทำที่เป็นการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลบนโลกออนไลน์ (Doxxing) ซึ่งเป็นการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล เช่น ชื่อ นามสกุลจริง ที่อยู่บ้าน สถานที่ทำงาน เบอร์โทรศัพท์ หรือข้อมูลส่วนบุคคลอื่น ๆ ของผู้ที่ถูกเปิดเผยข้อมูลโดยไม่ได้รับอนุญาตลงไปยังพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ เพื่อจุดประสงค์ในการสร้างความเสียหายให้กับเหยื่อ ไม่ว่าจะเป็นชื่อเสียงหรือด้านความปลอดภัยในชีวิต การกระทำดังกล่าวนี้ ถูกนำมาใช้เพื่อทำลายนักกิจกรรม ผู้เห็นต่างทางการเมือง หรือบุคคลทั่วไป และจากการให้สัมภาษณ์ของกลุ่มผู้หญิงมุสลิมที่ได้รับผลกระทบในการแสดงความคิดเห็นออนไลน์ ก็พบลักษณะของการใช้วิธีการดังกล่าวต่อผู้หญิงมุสลิม โดยมีการสืบค้นหาข้อมูล

¹⁴ ดูเพิ่มเติมใน <https://www.kaspersky.com/resource-center/definitions/what-is-doxing>

ส่วนบุคคลว่าผู้พูดเป็นใคร ทำงานที่ไหน และมีเพศวิถียังไง โดยเฉพาะผู้ให้สัมภาษณ์บางคนถูกเปิดเผยอัตลักษณ์ทางเพศและมีการนำอัตลักษณ์ทางเพศของผู้หญิงมุสลิมคนดังกล่าวไปตั้งกลุ่มสนทนาในแอปพลิเคชัน คลับแฮร์ส มีการแสดงความเห็นในลักษณะของการเหยียดเพศของผู้หญิงมุสลิม เช่น การวิพากษ์วิจารณ์รูปร่าง ขนาดหน้าอก หรืออัตลักษณ์ทางเพศ

จากการเก็บข้อมูลรูปแบบการคุกคามที่เกิดขึ้นบนออนไลน์ จะพบว่าส่วนหนึ่งเข้าข่ายการกระทำที่เป็นการก่อกวนทางเพศอย่างชัดเจน โดยเฉพาะการทำมีมล้อเลียน การตั้งฉายา หรือการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้หญิงมุสลิมที่ออกมาเคลื่อนไหวส่งเสียงบนพื้นที่ออนไลน์

ผลกระทบต่อผู้หญิงมุสลิมจากปฏิกิริยาสะท้อนกลับของกลุ่มสุดโต่ง

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้หญิงมุสลิมจำนวนหนึ่ง โดยกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์บางส่วนเป็นผู้หญิงมุสลิมตามเพศกำเนิดและบางส่วนเป็นผู้หญิงมุสลิมข้ามเพศ บางส่วนเป็นนักกิจกรรมที่ทำงานเคลื่อนไหวด้านสิทธิมนุษยชน สิทธิทางเพศ ซึ่งทั้งหมดใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการแสดงความคิดเห็นสาธารณะ เช่น ประเด็นสิทธิสตรี ประเด็นสังคมการเมือง วัฒนธรรม จากการสัมภาษณ์พบว่า นอกเหนือไปจากการถูกโจมตีบนพื้นที่ออนไลน์ตามรูปแบบที่ผู้วิจัยได้กล่าวมาแล้ว ยังพบว่ามี การคุกคามผู้หญิงมุสลิมที่แสดงความเห็นบนพื้นที่ออนไลน์ด้วยวิธีการส่งข้อความไปหาทางบัญชีเฟสบุ๊กส่วนตัว หรือช่องทางอื่น เช่น การโทรศัพท์ไปหาผ่านแอปพลิเคชันสื่อสังคมออนไลน์เพื่อชี้แนะสั่งสอนประเด็นทางศาสนา จากการให้สัมภาษณ์ของ ดา (นามสมมติ) ผู้หญิงมุสลิมวัยรุ่นที่เคยเปิดห้องสนทนาเรื่องสิทธิของผู้หญิงมุสลิมและสิทธิอื่น ๆ ในแพลตฟอร์มคลับแฮร์ส ดาเล่าให้ฟังว่าเธอถูกกล่าวหาว่าสนับสนุนสิ่งที่เป็นบาปต่อศาสนา เช่น บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTIQ) เพียงเพราะเธอพูดถึงสิทธิของคนกลุ่มดังกล่าว ถูกกล่าวหาว่าถ้าสนับสนุนประชาธิปไตยเท่ากับตกศาสนา ถูกข่มขู่ว่าจะตกศาสนา และยังมีกรพยายามค้นหาตัวตนว่าเธอเป็นใครที่ไหน มีการส่งข้อความมาสอนศาสนา โทรศัพท์มาสอนศาสนา นำเธอไปล้อเลียนตั้งห้องสนทนาในคลับแฮร์สเพื่อด่าทอโดยกลุ่มมุสลิมชายวัยรุ่น ซึ่งจากการกระทำดังกล่าวส่งผลกระทบต่อให้เธอรู้สึกที่ถูกจับจ้อง ถูกตรวจตราการแสดงความคิดเห็น เพราะหลังจากนั้นมีการเข้ามาติดตามในทุกพื้นที่ออนไลน์ที่เธอใช้แสดงความคิดเห็น เธอรู้สึกอึดอัดจากการถูกพูดขัด พูดแทรก ไม่ให้พูด ให้หยุดพูด โดยมีก่นาเรื่องศาสนามาปิดปาก ทำให้บางครั้งรู้สึกไม่อยากพูด ในขณะที่เมื่อถามถึงผลกระทบต่อด้านจากกลุ่มสุดโต่ง มา (นามสมมติ)

ผู้หญิงวัยรุ่นที่ใช้พื้นที่ออนไลน์แสดงความคิดเห็นร่วมกันกับคา ได้รับผลกระทบค่อนข้างมาก โดยเธอลำว่า ได้รับผลกระทบต่อการแสดงความคิดเห็นและกระทบต่อสภาพจิตใจด้วย เมื่อถูกนำไปตำท้อเลียนในห้องสนทนาคลับเฮ้าส์ เมื่อเกิดเรื่องขึ้นทำให้เธอแสดงความคิดเห็นบนพื้นที่ออนไลน์ได้น้อยลงจากเดิม เพราะเป็นห่วงเรื่องความเป็นส่วนตัวของตัวเอง กลัวถูกเปิดเผยข้อมูลส่วนตัว ในขณะที่ดาร์รู้สึกกังวลถึงความปลอดภัยในชีวิต ข้อมูลส่วนตัว เช่นเดียวกัน แม้ว่าจะไม่กลัวที่จะแสดงความคิดเห็นบนพื้นที่ออนไลน์เหมือนกับมา

สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ นา (นามสมมติ) ผู้หญิงมุสลิมข้ามเพศ ที่ถูกโจมตีอัตลักษณ์และเพศสภาพ เมื่อแสดงความคิดเห็นบนพื้นที่ออนไลน์ โดยเธอลำให้ฟังว่าโดนโจมตีเรื่องสติปัญญา กล่าวหาว่าไม่รู้ศาสนา และใช้ถ้อยคำตำหนิเรื่องเพศสภาพ เช่น คำว่าเป็นพวกวิปริตผิดเพศ รวมไปถึงส่งข้อความมาที่บัญชีสื่อสังคมออนไลน์ส่วนตัวเพื่อตำหนิถ้อยคำ ซึ่งการกระทำดังกล่าวส่งผลให้เธอต้องออกไปจากพื้นที่ในแพลตฟอร์มคลับเฮ้าส์ เป็นระยะเวลาหนึ่ง เพราะรู้สึกถึงผลกระทบทางจิตใจ รวมไปถึงรู้สึกกังวลว่าจะมีการติดตามตัว กลัวถูกใช้ความรุนแรงในพื้นที่ออฟไลน์ เนื่องจากเป็นบุคคลสาธารณะที่สามารถสืบค้นข้อมูลได้โดยง่าย ทำให้ต้องจำกัดการแสดงความคิดเห็นไปในช่วงเวลาดังกล่าว รวมไปถึงรู้สึกผิดในการเป็นมุสลิม ไม่กล้าบอกใครว่าเป็นมุสลิมเพราะกลัวจะถูกโจมตีเรื่องเพศสภาพของเธอ ในขณะที่ อลิสา (นามสมมติ) หนึ่งในผู้หญิงมุสลิมข้ามเพศที่ถูกโจมตีทางออนไลน์อย่างหนัก ได้เล่าถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นกับเธอว่า เธอถูกคุกคามด้วยการโทรศัพท์มาหาผ่านทางเฟซบุ๊ก โดยสาเหตุที่เธอถูกคุกคามเพราะเธอทำงานเคลื่อนไหวเรื่องสิทธิของ LGBT รวมถึงแสดงความคิดเห็นบนพื้นที่สาธารณะเช่นใน Clubhouse และ Facebook โดยเฉพาะใน Facebook ที่เธอถูกถกเถียงทางเพศ จากกลุ่มสุดโต่งจำนวนมาก โดยมีทั้งการเข้ามาแสดงความคิดเห็นในโพสต์ที่เปิดเป็นสาธารณะด้วยถ้อยคำดูถูกเหยียดหยาม รวมไปถึงการล้อเลียน ตัดต่อรูปภาพของเธอ ที่เป็นการเปิดเผยตัวตนทางเพศในอดีตเพื่อลดทอนความน่าเชื่อถือ นอกจากการถูกคุกคามในพื้นที่ออนไลน์ผลกระทบที่เกิดขึ้นคือการคัดกรองคนที่จะเข้ามาขอติดตามเป็นเพื่อนทางออนไลน์ ทำให้เธอไม่สามารถเปิดโพสต์เป็นสาธารณะได้ นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อภาวะทางจิตใจ รู้สึกเหนื่อยกับการที่ต้องอธิบายเรื่องเดิมซ้ำ ๆ แต่ขณะเดียวกันเธอก็ไม่กลัวที่จะแสดงความคิดเห็นในที่สาธารณะต่อไป แม้จะถูกคุกคามโจมตีจากกลุ่มสุดโต่งมากแค่ไหนก็ตาม

นอกจากนี้ในการให้สัมภาษณ์ของ ฟาติมะ (นามสมมติ) ผู้หญิงมุสลิมรุ่นใหม่ที่กำลังทำงานประเด็นสิทธิผู้หญิง เช่น การยุติความรุนแรงในครอบครัว การมีสิทธิในการตัดสินใจด้วยตัวเองของผู้หญิง ก็ได้เล่าให้ฟังว่าเธอเองมีประสบการณ์ในการทำเพจเฟซบุ๊กกรณี

เคลื่อนไหวเรื่องสิทธิผู้หญิง และพบว่ามีการแสดงความคิดเห็นในลักษณะสั่งสอนว่าผู้หญิงควรทำหรือไม่ควรทำอะไร มีการนำเพจที่เธอทำงานเคลื่อนไหวไปตำหนิโดยนักวิทยาศาสตร์ และเธอเองเคยถูกเพื่อนบางคนส่งคลิปสอนศาสนาที่โจมตีแนวคิดสตรีนิยมมาให้เพื่อชี้แนะว่าแนวคิดสตรีนิยมไม่ดีอย่างไร เมื่อถามถึงผลกระทบจากการถูกตอบโต้ทางออนไลน์ เธอมองว่าส่งผลกระทบต่อการเปิดพื้นที่ในการทำความรู้จักกับผู้คนใหม่ ๆ หรือการตัดสินใจในการรับเป็นเพื่อนทางออนไลน์ เธอรู้สึกไม่กล้ารับคำขอเป็นเพื่อนจากคนแปลกหน้าหรือคนรู้จัก เพราะกังวลว่าคนที่ติดต่อมาจะเป็นกลุ่มเดียวกับคนที่มีความคิดสุดโต่งที่จะเข้ามาโจมตีการแสดงความคิดเห็นของเธอ

จากการให้สัมภาษณ์ของกลุ่มผู้หญิงมุสลิมที่มีประสบการณ์การถูกโจมตีหรือคุกคามจากกลุ่มสุดโต่งในการแสดงความคิดเห็นบนสื่อสังคมออนไลน์ จะพบลักษณะรูปแบบที่มีร่วมกันคือ การโจมตีเรื่องความสามารถในการเข้าถึงความรู้ทางศาสนา สติปัญญา มีการส่งข้อความมาสอนศาสนา หรือถูกนำไปเป็นหัวข้อในการสนทนาเพื่อล้อเลียนค่าพินในพื้นทีสาธารณะ และการโจมตีทางเพศที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศวิถี เพศภาวะ ซึ่งส่งผลกระทบในหลายด้าน ทั้งด้านสิทธิในการแสดงความคิดเห็น การควบคุมการแสดงความคิดเห็นของตัวเอง การมีส่วนร่วมในพื้นที่สาธารณะบนออนไลน์ รวมไปถึงความกังวล ความรู้สึกหวาดกลัว ไม่ปลอดภัยในพื้นที่ทางกายภาพ และข้อมูลส่วนบุคคล

บทสรุป

การส่งเสียงของผู้หญิงมุสลิมบนพื้นที่ออนไลน์ที่ปรากฏในการแสดงความคิดเห็นสาธารณะต่อประเด็นทางสังคม การเมืองและวัฒนธรรมที่ขยายตัวเพิ่มมากขึ้น นำมาซึ่งปฏิกิริยาสะท้อนกลับจากกลุ่มมุสลิมสุดโต่งบางส่วนในหลากหลายรูปแบบ เช่น การใช้วาทกรรมที่มุ่งโจมตีไปที่ศักยภาพของผู้หญิงที่ถูกมองว่าด้อยกว่าผู้ชาย เช่น ผู้หญิงไม่มีสติปัญญา เกิดมาอ่อนแอโดยธรรมชาติ ไม่สามารถเข้าถึงความรู้ทางศาสนาได้ การแปะป้ายว่าเป็นพวกเสรีนิยม สตรีนิยมแบบตะวันตก การใช้วาทกรรมว่าเป็นข้าตะวันตก ถูกล้างสมองโดยตะวันตก ซึ่งสะท้อนให้เห็นการมองว่าผู้หญิงไม่มีศักยภาพในการคิดหรือเข้าถึงความรู้ได้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังมีการล้อเลียนด้อยค่าผู้หญิงมุสลิมผ่านรูปภาพมีมทางอินเทอร์เน็ต การแปะป้ายตั้งชื่อในลักษณะลดทอนคุณค่า การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้หญิงมุสลิม โดยเฉพาะเรื่องเพศวิถีที่หลากหลาย รวมไปถึงการใช้หลักการทางศาสนาอธิบายให้เป็นโทษแก่การแสดงความคิดเห็นของผู้หญิงมุสลิม วาทกรรมหรือชุดความเชื่อเหล่านี้ล้วนเป็น

ความรุนแรงที่กระทำผ่านทางภาษาซึ่งถูกถ่ายทอดและส่งต่อกันภายในกลุ่มผู้ชายมุสลิม โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ชายมุสลิมรุ่นใหม่ที่ใช้พื้นที่บนโลกออนไลน์ในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งการกระทำทั้งหมดนี้ถือว่าเป็นลักษณะของการกระทำเพื่อแสดงออกถึงความเกลียดชังผู้หญิงและสร้างสภาวะแวดล้อมที่ไม่เป็นมิตรต่อผู้หญิงในการใช้พื้นที่ออนไลน์ สาธารณะ นอกจากนี้ แม้การกระทำดังกล่าวจะเป็นการกระทำผ่านช่องทางออนไลน์ที่มีได้ ปรากฏเป็นการคุกคามทางกายภาพหรือนอกพื้นที่ออนไลน์ แต่ส่งผลกระทบต่อผู้หญิงมุสลิม บางส่วนที่ออกมาเคลื่อนไหวบนพื้นที่ออนไลน์ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ผู้หญิงมุสลิมบางส่วน รู้สึกว่าถูกจำกัดหรือปิดกั้นพื้นที่ในการในแสดงออกและแสดงความคิดเห็น ทำให้ขาดการมีส่วนร่วมในข้อถกเถียงสาธารณะบนพื้นที่ออนไลน์ จากความรู้สึกลังเลไม่ปลอดภัย เพราะกลัวการถูกคุกคามโจมตีจากกลุ่มสุดโต่ง ผู้หญิงมุสลิมหลายคนเลือกที่จะหยุดการแสดงความคิดเห็น และถอนตัวออกจากพื้นที่ออนไลน์นั้น ๆ ซึ่งผลกระทบดังกล่าวส่งผลต่อสิทธิในการแสดงออกทางสาธารณะของผู้หญิงมุสลิมเป็นอย่างมาก

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาถึงรูปแบบของปฏิบัติการสะท้อนกลับของกลุ่มสุดโต่ง และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้หญิงมุสลิมเท่านั้น แต่ยังมีข้อจำกัดในการศึกษาวิเคราะห์ว่า เหตุใดการกระทำเหล่านี้จึงมีแนวโน้มที่จะมีความรุนแรงและขยายออกเป็นวงกว้างมากยิ่งขึ้น รวมไปถึงชุดคำอธิบายปรากฏการณ์ของกลุ่มผู้ชายมุสลิมรุ่นใหม่ที่เกี่ยวข้องกับขบวนการต่อต้านโจมตีผู้หญิงมุสลิมบนโลกออนไลน์ ซึ่งควรค่าแก่การศึกษาต่อไปในอนาคตสำหรับผู้สนใจเรื่องความเกลียดชังผู้หญิงมุสลิมในสังคมไทย

บรรณานุกรม

- ดาและมา (นามสมมติ). ออนไลน์ (22 พฤษภาคม 2565). สัมภาษณ์
เถื่อน Channel. (2564). ตกลงอิสลามมองผู้หญิงยังงัยกันแน่. [ยูทูป]. สืบค้น 27 มิถุนายน 2565
จาก <https://www.youtube.com/watch?v=IWzZdt5LXEM&t=61s>
- นา (นามสมมติ). ออนไลน์. (6 เมษายน 2565). สัมภาษณ์.
- พาดิมะ (นามสมมติ). ออนไลน์ (13 พฤษภาคม 2565). สัมภาษณ์
- เพชรระกะสังหาร (2564). [เฟซบุ๊ก]. สืบค้น 10 พฤษภาคม 2565
จาก <https://www.facebook.com/logickilling>
- วรรณสิงห์ ประเสริฐกุล. (2564). ตกลงศาสนาอิสลาม มองเรื่องสิทธิผู้หญิงยังงัยกันแน่ ?
[เฟซบุ๊ก]. สืบค้น 27 มิถุนายน 2565 จาก <https://www.facebook.com/wannasingh/videos/4164045683722418/>
- สำนักพิมพ์อัชชาปิฎก. (2564). อิสลามกับเสรีภาพสากล. [ยูทูป]. สืบค้น 10 พฤษภาคม 2565
จาก <https://www.youtube.com/watch?v=bww-OXpNmKk>
- อัมพร หมดเต็น. (2017). ทบทวนสถานะความคิดสตรีนิยมอิสลาม. *วารสารประวัติศาสตร์
ธรรมศาสตร์*, 4(1), 62–113.
- อลิสา (นามสมมติ). ออนไลน์. (17 พฤษภาคม 2565). สัมภาษณ์
- Al-Zaman, Md. Sayeed. (2021). Online Misogyny in Bangladesh. *Asian Women*,
37(3), 1-24.
- Barker, K., & Jurasz, O. (2019). Online misogyny: a challenge for digital?
Journal of International Affairs, 72(2), 95–114.
- Brouwer, L. (2006). Giving voice to Dutch Moroccan girls on the internet.
Global Media Journal, 5(9), 1-10.
- _____. (2004). Dutch-Muslims on the internet: A new discussion platform.
Journal of Muslim Minority Affairs, 24(1), 47–55.
- Consalvo, M. (2012). “Cyberfeminism.” *Encyclopedia of new media* (Ed.),
Thousand Oaks, CA: Sage, 2002. 109-10. SAGE Reference Online.
Web. 4 Apr. 2012.
- Ging, D. & Siapera, E. (2018). Special issue on online misogyny. *Feminist Media
Studies*, 18(4), 515-524.

- Hirji, F. (2021). Claiming our space: Muslim women, activism, and social media. *Islamophobia Studies Journal*, 6(1),78-92.
- Gilmore, D. D. (2010). *Misogyny: The male malady*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Goehring, D.L. (2019). Muslim women on the internet: Social media as sites of identity formation. *Journal of South Asian and Middle Eastern Studies*, 42(3), 20-34.
- Kaspersky. (2023). What is doxing – definition and explanation. Retrieved May 10, 2023 from <https://www.kaspersky.com/resource-center/definitions/what-is-doxing>
- Mantilla, K. (2013). Gender trolling: Misogyny adapts to new media. *Feminist Studies*, 39(2), 563–570.
- Milner, R.M. (2013). FCJ-156 hacking the social: Internet memes, identity antagonism, and the logic of Lulz. *The Fibreculture Journal*, 22(22), 61-91.
- Piela, A. (2015). Muslim women speak online. *Hawwa*, 13(3), 271-278.
- Shifman, L. (2013). Memes in a digital world: Reconciling with a conceptual troublemaker. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 18(3), 362–377.
- Stoica, D. (2011). New Romanian Muslimas. Converted women sharing knowledge in online and offline communities. In K. Górak-Sosnowska (Ed.), *Muslims in Poland and Eastern Europe: Widening the European discourse on Islam* (pp. 266–285). Warszawa: University of Warsaw Press.